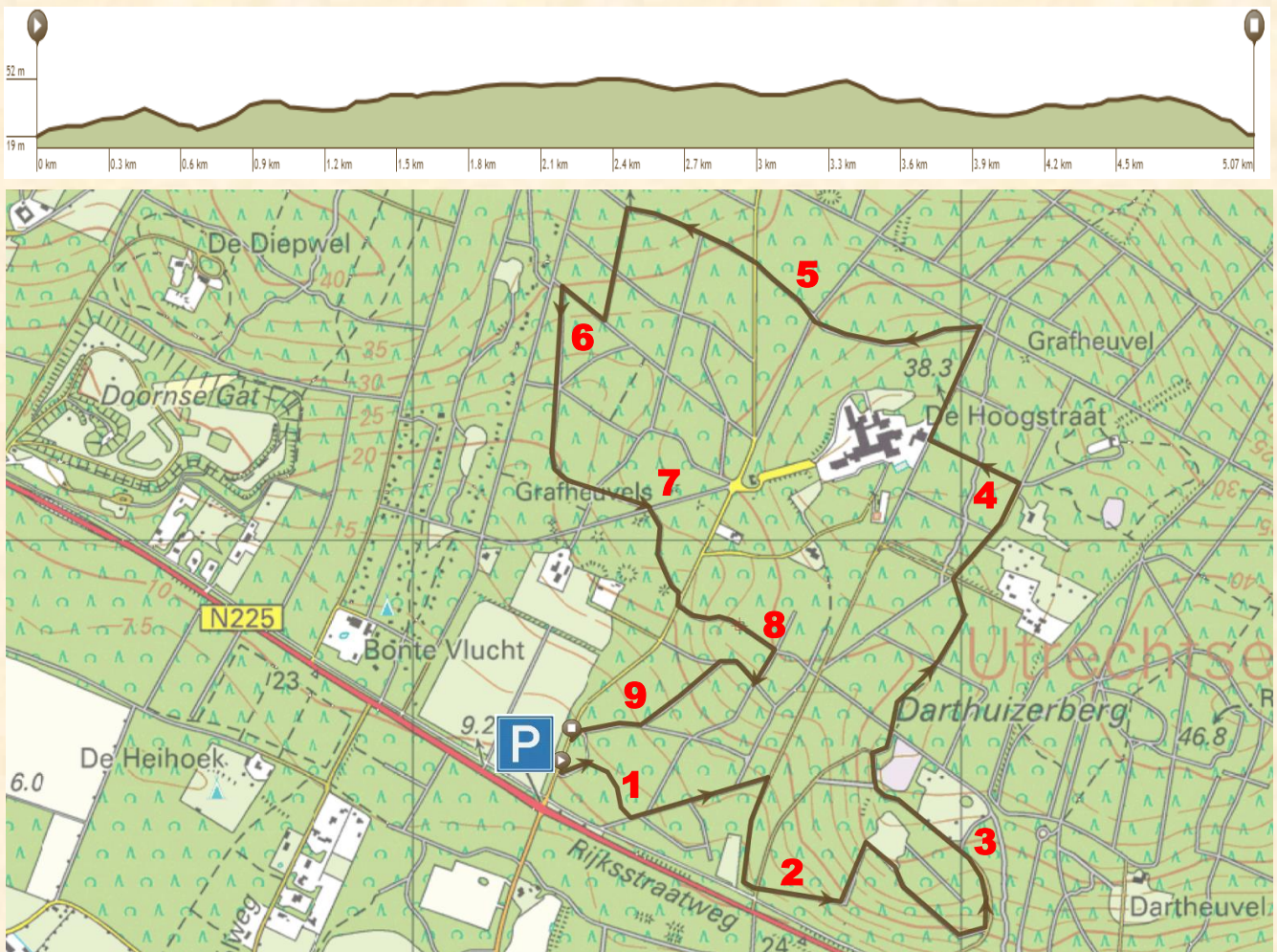

Staatsbos de Hoogstraat bij Leersum

Voor degenen die met eigen ogen een representatief beeld van het staatsbos De Hoogstraat willen krijgen beschreven wij delen van de er gemarkeerde wandelroutes over een afstand van 4,5 kilometer. De markering van wandelroutes gebeurde in deze omgeving met afgeschuinde vierkante houten paaltjes die bovenaan werden voorzien van metalen plaatjes. De door ons te volgen routes zijn daarbij met horizontaal bevestigde lintvormige groene of rode banden aangeduid. We beschreven de gemarkeerde route vanuit het bij de hoek Rijksstraatweg N 225) Hoogstraat gelegen parkeerterreintje.

Route 5,0 km. Voor de GPS RouteYou versie, klik [hier](#).

1. We volgen eerst een deel van de rood gemarkeerde route. Deze ontsluit vooral terreinen van het voormalige landgoed Darthuizerberg waarnaar ze dan ook is genoemd. Het pad slingert aanvankelijk over het onderste deel van de zuidwestelijke stuwwalflank naar een dalletje dat wordt overgestoken.
2. Aan de andere kant van het dalletje volgt de route eveneens slingerend een vrij steile flank van de Darthuizerberg. Intussen passeren we dan enkele van de voor sommige bolle stuwwaloppervlakken kenmerkende kommenreeksen.
3. Even later bereiken we een halfverharde weg die ons links bovenlangs een dalletje naar het terras brengt waarop vroeger successievelijk een chaletachtige uitspanning en de monumentale villa Darthuizerberg stonden. Het bos wisselt er af met enkele kleine open plekken.

Even verderop zien we dan weer het dal dat kort na het begin van de wandeling werd overgestoken. Intussen draait onze wandelroute naar rechts.

4. Even later slaat de rood gemarkeerde Darthuizeroute linksaf terwijl wij via de groene naar het landgoed De Hoogstraat genoemde route rechtdoor blijven lopen. Deze route brengt ons bovenlangs en door het hooggelegen begin van het dalletje naar het Plateau van de Hoogstraat waarvan de vrijwel vlakke bovenzijde tot ruim 38 meter boven N.A.P. reikt. Op het plateau slaat de groene route successievelijk links- en rechtsaf. In de buurt van een grafheuvel nadert ze vervolgens de noordoostflank van de stuwwal waarbij links een flauwbochtige laan wordt ingelopen.

5. Na enkele honderden meters wordt deze ingeruild voor een andere flauwbochtige laan. We komen dan ook terecht op een kruispunt waar de markering adviseert de flauwbochtige laan te blijven volgen.

a. Wie geïntrigeerd en geïnspireerd raakt door bijzonder microreliëf doet er nu echter goed aan even een uitstapje naar rechts te maken. Voorbij een kruispunt van bospaden krijgt hij dan bovenaan de noordoostelijke stuwwalflank een dubbele reeks kommetjes te zien die een knik van vrijwel 90 graden maakt en deels door markante ruggetjes wordt geflankeerd.

6. De flauwbochtige laan verder volgend passeren wij een hooggelegen stuwwalpas aan de overzijde waarvan een stuwwalerras wordt bestegen. Op het terras slaat de route linksaf om ons zigzaggend af te laten dalen naar de bodem van een vallei- en dalsysteem. Daar aangekomen draait de route naar links om de oostflank van de laagte te beklimmen.

7. Bovenaan de helling passeert ons geopad een rechte bosweg waarbij een groep van maar liefst tien markante grafheuvels is gelegen.

b. Wie de grafheuvels wat beter wil bekijken wordt geadviseerd de rechte weg zowel links als rechts een eindje af te lopen.

8. Doorlopend kruisen wij bij een vrij grote ronde depressie de verharde Hoogstraat. Aan de overzijde van de straat slingert de wandelroute naar de ongeveer 30 meter boven N.A.P. gelegen bovenrand van een stuwwalerras waar enig microreliëf wordt waargenomen.

9. Even later volgt rechts tenslotte nog een afdaling naar de 20 meter lager gelegen parkeerplaats waar onze wandeling begon.

Door onze wandeling leerden wij de reliëfkenmerken kennen van een middelhoog stuwwalgedeelte dat reeds geruime tijd geleden onder invloed van particulier grootgrondbezit werd herbebost. Het ten dele plateauachtig karakter van het stuwwalgedeelte met enkele markante vallei- en dalsystemen, sommige kuilenrijen en de vrij grote grafheuvels zullen daarbij het meest zijn opgevallen. Hoog opgaande houtopstanden met weinig ondergroei oude lanen en enkele open plekken op het terras van de Darthuizerberg boden soms de mogelijkheid de geomorfologische gesteldheid te overzien.

Toelichting

Onderwerp van deze brochure was een bosgebied van de natuurrijke Utrechtse Heuvelrug dat ongeveer twee kilometer ten noordwesten van Leersum is gelegen. De ondergrond bestaat er voornamelijk uit (rivier)afzettingen die in de voorlaatste ijstijd vanuit de nabije Gelderse Vallei door zich uitbreidend Scandinavisch landijs werden opgestuwd.

Als gevolg van deze glaciële expansiedrift ontstond een 34 kilometer lange middelhoge stuwwal. Het wandelgebied occupeert de kruinen en zuidzuidwestflank ervan over een lengte van bijna anderhalve kilometer.

Het zich via de Gelderse Vallei uitbreidende landijs heeft de stuwwallen niet alleen gevormd maar ook tijdelijk overdekt. Hierbij werd het oppervlak ervan étagegewijs geëgaliseerd. Het overgrote deel van het wandelgebied wordt ingenomen door een plateau dat tot 38 meter boven N.A.P. reikt. Zuidoostelijk van dit plateau ligt het gebied op een terras aan de zuidwestkant van de hogere Darthuizerberg.

Op sommige bolle stuwwalflanken komen (reeksen) natuurlijk ogende kommetjes voor die mogelijk werden uitgekolkd door smeltwater dat in kloven van de landschap stortte. Iets heel bijzonders zijn de evenwijdige reeksen kommetjes die een pas bij het Plateau van de Hoogstraat verlevendigen. De reeksen veranderen op de as van de pas namelijk ongeveer 90 graden van richting terwijl ze deels door markante dijkachtige walletjes worden geflankeerd.

Smeltwater vormde via de laagten van de stuwwal (ook) enkele valleien met kleinere dalen. In de pas tienduizend jaar achter ons liggende laatste ijstijd brachten koude winden (met sneeuwjachten) zand naar de zuidwestflank van de stuwwal. In het wandelgebied was hiervan echter nauwelijks sprake.

Na de laatste ijstijd raakte het wandelgebied begroeid met bos waarin later (winter)eiken en beuken domineerden. Onder invloed van allerlei menselijke activiteiten zouden de bossen sinds de bronstijd echter geleidelijk plaatsmaken voor steppe- en heidevegetaties.

Met name in het westelijk deel van het gebied komen grafheuvels voor.

Sinds het begin van de 19de eeuw was weer sprake van herbebossingen. Verantwoordelijk hiervoor waren de eigenaren van de landgoederen De Hoogstraat en Broekhuizen.

Het landgoed De Hoogstraat kwam voort uit een in 1772 voor het eerst vermelde boerderij die aan de zuidzijde van de Rijksweg lag. Door aan- en verkopen veranderde het landgoed herhaaldelijk van omvang, vorm en ligging waarbij uiteindelijk alleen een gebied ten noorden van de Rijksweg de oorspronkelijke naam De Hoogstraat behield. Hier staat bovenop het eerder genoemde stuwwalplateau ook het in 1915 voltooide huidige landhuis van het landgoed.

Oostelijk van de Hoogstraat was het buiten De Darthuizerberg oorspronkelijk een deel van het vroeger zeer uitgestrekte Middeleeuwse landgoed Broekhuizen. Op het terras van de heuvel Darthuizerberg stond een uitspanning die in 1904 plaats maakte voor een monumentaal landhuis dat in de zestiger jaren van de vorige eeuw werd gesloopt.

Het meer dan eens voor een deel veranderde vrij onregelmatige ontsluitingspatroon van de bossen kenmerkt zich zowel door (wijd)bochtige als rechte trajecten. Vrijwel het gehele gebied van de beide voormalige landgoederen is tegenwoordig staatsbos.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeengekomen. Voor de foto's is de rechthebbende Stichting Geopark Heuvelrug i.o. of haar rechtsopvolger.